

Міністерство освіти і науки України
Кропивницький фаховий коледж харчування та торгівлі

УХВАЛЕНО

рішенням педагогічної ради
протокол № 11 від «21» січня 2023 р

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу
Тетяна БАРЕЦЬКА

«26» січня 2023 р

ПОРЯДОК

**РЕАГУВАННЯ НА ДОВЕДЕНІ ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)
В КРОПИВНИЦЬКОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ ХАРЧУВАННЯ ТА
ТОРГІВЛІ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ
(ЦЬКУВАННЯ)**

Введено в дію з 27 січня 2023 року

наказом директора від 26.01.2023 р. № 20

2023

1. Загальні положення

1.1. Це Порядок регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у Кропивницькому фаховому коледжі харчування та торгівлі (далі КФКХТ) та розроблено у відповідності до чинного законодавства України, зокрема, Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії боулінгу (цькуванню)» та відповідних нормативно-розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України.

1.2. Основною метою щодо протидії булінгу є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу, виховання негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя усіх його учасників.

1.3. Головними завданнями є:

- ознайомлення студентів, працівників коледжу з поняттям булінгу, його видами та проявами;
- навчання конструктивним формам спілкування, поведінкових реакцій;
- зняття деструктивних елементів у поведінці; творче вирішення конфліктних ситуацій;
- усвідомлення і прийняття індивідуальних відмінностей;
- розвиток адекватного рівня самооцінки й самоконтролю;
- формування навичок саморегуляції, внутрішніх афективних процесів та емоційної адекватності у контактах студентів з навколишнім світом;
- підвищення рівня самосвідомості здобувачів фахової передвищої освіти, працівників коледжу, встановлення зв'язку із власним внутрішнім «я» та один з одним;

- вміння вільно висловлювати власні почуття.

2. Форми та ознаки булінгу

Булінг – це агресивна і вкрай неприємна поведінка однієї людини або групи людей по відношенню до іншої людини, що супроводжується постійним фізичним і психологічним впливом.

2.1. Визначаються наступні форми булінгу:

- фізичний булінг – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабіж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та ін.;

- сексуальний булінг – означає дії сексуального характеру, важко розпізнається, жертва сексуального булінгу панічно боїться розповісти про це іншим особам, замикається у собі, категорично відмовляється надавати будь-яку інформацію, може вчиняти спроби суїциду;

- психологічний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви. Психологічний булінг поділяється на: вербальний булінг – образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушування жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу;

- кібербулінг – новітній спосіб знущання з використанням електронних засобів комунікації, який включає приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету.

2.2. Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;

- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

3. Заходи, спрямовані на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти

3.1. Цькування здобувачів освіти, працівників коледжу з боку оточуючого соціального середовища, так званий булінг, сьогодні одна з найбільш поширених проблем освітніх організацій, яка істотно збільшує ризик суїциду серед молоді; призводить до ескалації агресії і насильства в колективі, зниження успішності, емоційних і невротичних проблем.

Профілактика булінгу передбачає роботу за наступними напрямками:

- ознайомлення педагогічного складу з особливостями поширення масових негативних явищ серед здобувачів освіти та загальноприйнятими у світі поняттями «булінг», «третирування», «цькування» з огляду на розуміння проблеми насильства над здобувачами освіти, співробітниками коледжу, та його видами (висвітлення матеріалів на засіданнях циклових комісій, виховних годинах);

- просвітницька робота фахівців психологічної служби серед молоді щодо попередження насильства з використанням основних форм просвітницької роботи, а саме: лекційної роботи, міні-лекцій, круглих столів, бесід, диспутів, годин відкритих думок, усних журналів, кінолекторіїв, організації конкурсів, фестивалів, акцій;

- формування правосвідомості і правової поведінки здобувачів освіти, працівників коледжу, відповідальності за своє життя, розвиток активності,

самостійності, творчості здобувачів освіти, створення умов для самореалізації особистості;

- формування у викладачів навичок ідентифікації насильства як у своїй поведінці, так і в поведінці студентів, співробітників коледжу з метою формування умінь відокремлювати існуючу проблему;

- створення в коледжі умов недопущення булінгу та відповідного середовища для профілактики та боротьби з негативними соціальними та психологічними наслідками цього явища;

- зміцнення захисних сил особистості та організму в протистоянні цькуванню як для умовно здорових студентів, так і для тих, які вже мають соматичну або психічну патологію;

- проведення бесід зі здобувачами освіти з метою профілактики булінгу, виступи провідних спеціалістів у системі профілактичної роботи щодо подолання різноманітних форм агресивної поведінки серед підлітків.

3.2. Основними методами протидії булінгу є:

- діагностика – соціальне і психологічне вивчення здобувачів фахової передвищої освіти, викладачів і співробітників, моніторинг соціальних процесів та психічного розвитку окремих студентів, визначення причин, що ускладнюють особистісний розвиток, навчання та взаємини в колективі;

- корекція – здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психічному та особистісному розвитку і поведінці, подолання різних форм девіантної поведінки (у разі недостатності психопрофілактичної роботи та за умови необхідності, своєчасності та ефективності застосування методів психокорекції та загальної психотерапії);

- реабілітація – надання психолого-педагогічної допомоги студентам, які перебувають у кризовій життєвій ситуації, з метою адаптації їх до умов навчання та соціального середовища;

- профілактика – своєчасне попередження відхилень у психічному та особистісному розвитку, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі, попередження наркоманії, алкоголізму, суїцидів, расової і соціальної нетерпимості, аморального способу життя та ін.;

- психологічна просвіта – підвищення психологічної культури здобувачів фахової передвищої освіти, викладачів та співробітників коледжу.

3.3. Організація тематичних акцій та виховних годин, які присвячені: здоров'ю, здоровому способу, особистісному розвитку, міжособистісному спілкуванню з метою попередження ситуацій булінгу.

3.4. Запровадження методу кейс-стаді (ситуаційного методу) в цілях антибулінгової роботи.

Приклад: викладач пропонує студентам кейси з випадками булінгу. Завдання полягає в тому, щоб студенти у групах написали кращу кінцівку наданих сценаріїв. Виконана робота оцінюється викладачем та однокласниками за такими критеріями: вираження емпатії до жертви булінгу у сценарії; запропоновані стратегії для реагування на інцидент; визначені ресурси для допомоги та підтримки особи; надання реалістичних стратегій для допомоги створити середовище, яке приймає та поважає відмінності.

3.5. Виховання здобувачів освіти здійснюють відповідно до принципів науковості, системності, наступності, природовідповідності, гуманності та зв'язку з реальним життям.

4. Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти

4.1. Якщо здобувач фахової передвищої освіти, викладач, працівник коледжу став свідком булінгу, то він має повідомити заступника директора з виховної роботи, завідувача відділенням, класного керівника групи, незалежно від того, чи поскаржилась йому жертва булінгу чи ні.

4.2. Після отримання звернення здобувача фахової передвищої освіти, викладача, працівника коледжу, відповідна особа або орган інформує директора коледжу у письмовій формі про випадок булінгу.

4.3. Директор коледжу розглядає звернення та призначає комісію за фактом вчинення булінгу для з'ясування усіх обставин події.

4.4. У разі необхідності комісія може запитувати додаткову інформацію, а також звертатися за консультацією та/або інформацією до працівників коледжу, які є незацікавленими особами у ситуації булінгу.

4.5. До складу комісії можуть входити психологи, батьки потерпілого та «булера», директор коледжу та інші зацікавлені особи.

4.6. У разі, якщо скарга щодо виявлення булінгу стосується неповнолітньої особи, комісія обов'язково проводить зустрічі з батьками (законними представниками) неповнолітньої особи.

4.7. Якщо комісія визнала, що це був булінг, а не одноразовий конфлікт, то директор коледжу зобов'язаний повідомити уповноважені підрозділи Національної поліції України та Службу у справах дітей.

4.8. Якщо комісія не встановила факт булінгу, а потерпіла сторона не згодна з даним рішенням, то потерпілий може безпосередньо звернутись до підрозділів Національної поліції України.

Додаток 1.

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПИТАННЯ ЩОДО ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ

1. Конституція України
2. Закон України «Про освіту»
3. Закон України «Про вищу освіту»
4. Закон України «Про фахову передвищу освіту»
5. Закон України від 18.12.2018 р № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»
5. Конвенція ООН про права дитини (ратифіковано 27 лютого 1991 року).
6. Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці № 182 Міжнародної організації праці (ратифіковано 5 жовтня 2000 року).
7. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (ратифіковано 20 червня 2012 року).
8. Сімейний Кодекс України.
9. Кримінальний процесуальний Кодекс України.
10. Кримінально-виконавчий Кодекс України.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
12. Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III «Про охорону дитинства» (зі змінами).
13. Закон України від 7 грудня 2017 року №2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству.
14. Лист Міністерства освіти і науки України 18.05.2018 № 1/11-5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству».

ПЛАН ЗАХОДІВ

із запобігання та протидії булінгу (цькування) у
Кропивницькому фаховому коледжі харчування та торгівлі

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання	Відповідальний
1	Організація та проведення засідань з класними керівниками академічних груп для обговорення методів протидії та проявам насильства в студентському середовищі	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, зав.відділеннями, класні керівники
2.	Діагностика психічного стану студентів та психологічного мікроклімату в групі студентів	Протягом року	Класні керівники
3	Виховні години «Що таке булінг?», «Протидія булінгу», «Вплив булінгу на особистість»	Протягом року	Класні керівники
4.	Організація та проведення тренінгового заняття практичним психологом Кропивницької служби соціальної допомоги дітям, сім'ї та молоді «Скажи разом з нами «Ні!» булінгу!»	Протягом року	Класні керівники
5	Проведення заходів приурочених до Міжнародного дня протидії булінгу. (4 травня)	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники
6.	Довести до відома студентів, викладачів, працівників коледжу, батьків та інших учасників освітнього процесу щодо їх обов'язку повідомляти керівника закладу про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого вони стали	Протягом року	Зав.відділенням
7.	Створення інформаційних куточків для студентів, викладачів та працівників коледжу із переліком організацій, до яких протягом року можна звернутися у ситуації насилля та правопорушень	Протягом року	Класні керівники
8.	Організація бесід із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій, щодо профілактики протидії Булінгу	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, зав.відділеннями, класні керівники
9.	Організація кінолекторій – перегляд фільмів, в яких підіймається проблема попередження та протидії булінгу	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи,

	фільм“Булер” https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=559889581589699		зав.відділеннями, класні керівники
10.	Проводити зустрічі з практичним психологом на тему « Життя без насильства»	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, зав.відділеннями, класні керівники
11.	Анонімне анкетування студентів та викладачів щодо проявів насильства (втому числі і психологічного) в коледжі і за його межами	Протягом року	Класні керівники
12.	Профілактичні бесіди із студентами та їх батьками про попередження булінгу (цькування), жорстокого поводження та насильства в студентському середовищі, вдома і громадських місцях.	Протягом року	Класні керівники
13.	Моніторинг психологічного мікроклімату та особливостей міжособистісного спілкування студентів у групах та гуртожитку	Протягом року	Класні керівники